

2. Гуцу С.Ф. *Захист персональних даних працівників на підприємствах, установах та організаціях* / С.Ф. Гуцу // *Гуманітарний часопис*. – 2012. – №4. – С. 123–129.
3. *Деякі питання практичного застосування Закону України «Про захист персональних даних»*: Роз'яснення Міністерства Юстиції України від 21 грудня 2011 року. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/n0076323-11?lang=uk>
4. *Роз'яснення до Типового порядку обробки персональних даних*: Роз'яснення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 08 січня 2014 року. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001715-14>
5. *Кохановська О.В. До питання про захист персональних даних в Україні* / О.В. Кохановська // *Вісник Верховного Суду України*. – 2011. – №6 (130). – С. 28 – 33.

С. Кухар

Науковий керівник – к.ю.н. О. В. Скочиляс-Павлів

АДМІНІСТРАТИВНА ЮСТИЦІЯ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Беззаперечним є той факт, що одним з основних завдань України як незалежної демократичної та правової держави є захист прав, свобод та інтересів людини і громадянина. Адміністративна юстиція як конституційна гарантія права на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб у більшості країн світу почала формуватися в другій половині ХХ ст. У різних державах вона складалася індивідуально, з урахуванням пануючих теоретичних поглядів на відносини громадянина з органами державного управління. Саме це зумовило виникнення різноманітних, часто полярних поглядів щодо сутності вищезазначеного інституту.

Перш ніж характеризувати моделі адміністративної юстиції, потрібно визначити власне тлумачення даного терміну. Безпосередньо, адміністративну юстицію науковці трактують як механізм взаємодії судових і квазісудових органів за контролем збереження законності у сфері державного управління. Однак, вузьке розуміння цього поняття являє собою процесуальний порядок розгляду адміністративних справ та вирішення адміністративно-правових спорів між громадянами та юридичними особами з одного боку, та органом державного управління – з іншого [1, с. 25].

В умовах сучасного розвитку держав виділяють дві моделі адміністративної юстиції. Науковці виділяють континентальну (статутну), до якої належать такі країни як Франція, Німеччина та інші. Ця модель передбачає наявність адміністративних судів. Протилежною їй є англосаксонська модель, в межах якої повноваження щодо розгляду адміністративних справ належить загальним судам. Вона існує у Великобританії, США та ін.

Слід звернути увагу, що такий поділ не є випадковим. Існування таких моделей, а саме континентальної (статутної) та англосаксонської, можна побачити у відмінних концепціях права. Зокрема, у державах, де публічне, насамперед, адміністративне право, набуло значного розвитку, спірні питання розглядають спеціалізовані адміністративні суди. Країни прецедентного права виходять з інших засад – адміністрація підкоряється таким же правилам, що і громадяни та юридичні особи, а з цього випливає, що спори між даними суб'єктами розглядають загальні суди у звичайному порядку [2, с. 235].

Щодо адміністративної юстиції України, яка передбачає існування спеціалізованих адміністративних судів, то класичним прикладом такої моделі юстиції є Франція та Німеччина. Власне система організації та діяльності судів цих держав є досить близька до України, і у географічному, і у правовому відношенні. Також об'єднує схожість у структурі та системі джерел права. Крім того, ці держави є європейськими, що зумовлює врахування функціонування судових систем. Аналізуючи адміністративну юстицію Франції, можна зазначити, що дана інституція існує відокремлено в рамках судової системи країни. Адміністративні суди є цілком самостійними та не підпорядко-

вуються ніяким органам в системі загальних судів. Саме це є гарантом успішного вирішення суті справ. Тому, на думку експертів, контроль французьких адміністративних судів є компетентнішим, ніж в інших країнах. У Франції більше довіри адміністративному суду, ніж загальному. До адміністративних судів Франції відносяться нижчі суди, які поділяються на регіональні та спеціалізовані, а друга ланка – апеляційні та Державна рада, або Вищий адміністративний суд Франції [3, с. 102]. Варто наголосити, що однією із найскладніших проблем у французькому адміністративному праві протягом багатьох років було розмежування підсудності між загальними та адміністративними судами, на вирішення якої в 1848 році було засновано Суд із суперечок про підсудність – так званий «Трибунал конфліктів». «У цьому суді представлені Державна Рада та Касаційний суд (вища інстанція в системі загальних судів), від яких направляються по чотири особи. У засіданнях суду беруть участь також урядові комісари, які підтримують звинувачення (2 – від Державної ради і 2 – від Касаційного суду)». Головувати в «Трибуналі конфліктів» повинен міністр юстиції, але його зазвичай замінює віце-голова суду, що обирається на 3 роки по черзі з числа членів Державної ради і Касаційного суду. До того ж, при розділенні в суді голосів порівну проводиться нове засідання, де головуючим виступає міністр [4, с. 53].

Очевидно, досить схожа система й в Україні, де діють місцеві адміністративні суди (окружні суди), апеляційні адміністративні суди та Верховний суд, в складі якого діє Касаційний адміністративний суд.

У Німеччині система адміністративної юстиції органічно входить до єдиної системи правосуддя, яка передбачає собою розгляд скарг фізичних та юридичних осіб на дії та акти органів державного управління, а також вирішення спорів між органами місцевого самоврядування. Судова система адміністративних судів Німеччини організована з урахуванням федеративного устрою держави. Вона характеризується дворівневістю. Очолює дану систему Верховний адміністративний суд [5, с. 199].

Аналізуючи англосаксонську систему адміністративної юстиції, можна стверджувати, що вона ґрунтується на рівності всіх посадових осіб перед судом. Досить позитивним аспектом є відсутність розмежування за соціальним статусом осіб. Англосаксонська система органів адміністративної юстиції передбачає формування адміністративних трибуналів, повноваження яких передбачають розгляд адміністративно-правових спорів між громадянами та юридичними особами у межах встановленої квазісудової процедури [6, с. 116].

Отже, англосаксонська модель адміністративної юстиції притаманна державам прецедентного права, зокрема Великобританії та США. Система організації адміністративної юстиції Франції та Німеччини є досить вдалим прикладом для України. Зокрема тим, що структура, функції та повноваження адміністративних судів орієнтуються на задоволення потреб, а також захисту прав, свобод та законних інтересів громадян. Використання позитивного досвіду цих держав є доцільним на сучасному етапі реформування судової системи України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тарасова С. Адміністративний розвиток. *Юридична практика*. 2010. № 4. С. 25-28.
2. Коломоєць Т. О. *Адміністративне судочинство : підручник*. Київ : Істина, 2009. 256 с.
3. Тюріна О. В. Системи адміністративної юстиції ФРН і Франції: порівняльно-правовий аналіз. *Науковий Вісник Національної академії внутрішніх справ України*. 2000. № 3. С. 31-36.
4. *Адміністративне право зарубіжних країн : курс лекцій / О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, О. Є. Користін та ін. ; за ред. О. В. Кузьменко*. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 528 с.
5. Войнолович С.Ю. *Зарубіжний досвід організації систем адміністративної юстиції. Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 3-2. С. 197-202.
6. Сажина В.В. *Адміністративна юстиція у Великобританії. Право*. 2001. № 12. С. 115-119.